

Vejledning fra Miljøstyrelsen

Nr. 1 1986

Vandværkstakster

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

**Vejledning fra Miljøstyrelsen
Nr. 1 1986**

Vandværkstakster

**Vejledning til kommunalbestyrelserne
om fastsættelse af takster for almene
vandforsyningsanlæg**

**Miljøministeriet
Miljøstyrelsen**

Indholdsfortegnelse

	Side
1. Indledning	3
1.1. Almindelige bemærkninger om vejledningen	3
1.2. Miljøstyrelsens anbefalinger	4
2. Almindelige synspunkter for anlægsbidrag	6
2.1. Anlægsbidrag til hovedanlægget	6
2.2. Forsyningsledningsbidrag	8
2.3. Anlægsbidrag til stikledninger	9
3. Fordelingsnøgler for anlægsbidrag til hovedanlæg og forsyningsledninger	10
3.1. Fordelingsnøgler for anlægsbidrag til hovedanlægget .	10
3.2. Fordelingsnøgler for forsyningsledningsbidrag	11
3.3. Vandprisudvalgets forslag til fordelingsnøgletal for bidrag til hovedanlæg og forsyningsledninger	12
3.4. Miljøstyrelsens bemærkninger om fordelingsnøgle tallene	13
4. Driftsbidrag	15
4.1. Hvilke udgifter dækkes gennem vandværkernes driftsbidrag?	15
4.2. Bør driftsbidragene beregnes på grundlag af vandforbrug, der er målt på de enkelte ejendomme?	15
4.3. Fastsættelsen af driftsbidrag for ejendomme med målere	15
4.4. Fastsættelsen af driftsbidrag for ejendomme uden målere	16
5. Afpasning af størrelsen af vandværkernes anlægs- og driftsbidrag	17
Registreringsblad	18

1. Indledning

1.1. Almindelige bemærkninger om vejledningen

Efter § 53, stk. 1, i lov om vandforsyning m.v. (vandforsyningsloven), jfr. lovbekendtgørelse nr. 337 af 4. juli 1985, fastsættes anlægs- og driftsbidrag til kommunale almene vandforsyningsanlæg (vandværker) af kommunalbestyrelsen. For private almene vandforsyningsanlæg afgiver anlæggenes ejere indstilling til kommunalbestyrelsen om bidragene, og kommunalbestyrelsen træffer derefter afgørelse om godkendelse af de foreslåede bidrag. Kommunalbestyrelserne har herved overtaget den kontrol med private vandværkers takster, som tidligere lå hos monopoltilsynet i medfør af lov nr. 102 af 31. marts 1955 om konkurrencebegrænsning, priser og avancer.

Den foreliggende vejledning er tænkt som en hjælp til kommunerne ved deres bedømmelse af vandværkernes indstillinger om vandtakster. Vejledningen er udarbejdet i februar 1986 på grundlag af et udkast fra et udvalg om vandpriser, som Miljøministeriet nedsatte den 3. februar 1981 med repræsentanter for bl.a. de kommunale organisationer, Dansk Vandteknisk Forening, Fællesrepræsentationen for Private Vandværker i Danmark, forskellige erhvervsorganisationer og forskellige myndigheder, og som afgav betænkning den 30. december 1982.

Det skal bemærkes, at takster, som kommunalbestyrelserne fastsætter eller godkender i medfør af vandforsyningslovens § 53, stk. 1, omfatter dels prisernes størrelse og dels nogle almindelige principper for beregning af priserne – f.eks. forholdet mellem priserne for forskellige grupper af ejendomme (»fordelingsnøgler«) –. For private vandværker kan kommunalbestyrelsen godkende eller nægte at godkende de priser, der er foreslået af vandværket, men kan ikke frit fastsætte vandpriserne (se dog som en undtagelse lovbekendtgørelsens § 53, stk. 1, 3. punktum). Andre almindelige principper er fastlagt i vandværkernes regulativer – f.eks. beregningsmåden for ledningsbidrag og bestemmelser om, i hvilket omfang løbende vandafgifter skal betales på grundlag af målt vandforbrug. Også indholdet af regulativerne bestemmes i første omgang af kommunalbestyrelsen, for private vandværkers vedkommende efter forudgående forhandling med vandværkets ejer, jfr. vandforsyningslovens § 55.

Nedenfor i afsnit 2 anføres nogle almindelige synspunkter angående de anlægsbidrag, der ved en ejendoms tilslutning til et vandværk opkræves til henholdsvis vandværkets hovedanlæg, dets forsyningsledninger og dets stikledninger. Afsnit 3 omfatter synspunkter for fordelingsnøgler og et forslag til fordelingsnøgler. I afsnit 4 omtales vandværkernes driftsbidrag og i afsnit 5 kommunernes kontrol med vandværkernes prisberegninger.

Principperne for vandprisberegningen varierer i øjeblikket meget fra vandværk til vandværk, og Miljøstyrelsen kan i mange tilfælde ikke anbefale et bestemt princip, men blot angive en måde, som spørgsmålene *kan* løses på. Dette gælder således med hensyn til spørgsmålet om, hvor stor en del af et vandværks anlægsudgifter der skal dækkes ind gennem anlægsbidrag fra nye forbrugere, og det gælder for fastlæggelsen af en fordelingsnøgle. Endvidere vil priser-

nes højde variere fra vandværk til vandværk ud fra forskelligheder i anlægstidspunkt, indvindingsforhold, forbrugerstruktur m.v., og det er derfor umuligt for Miljøstyrelsen at anbefale et bestemt prisniveau.

I afsnit 1.2 anføres dog nogle punkter, hvor Miljøstyrelsen vil anbefale bestemte løsninger.

1.2. Miljøstyrelsens anbefalinger

Hvis en beregning af anlægsbidrag, der sigter mod at dække hele anlægsudgiften til hovedanlæg og forsyningsledninger, vil medføre så høje bidrag, at bidragene vil modvirke ønskelige tilslutninger til et vandværk, vil Miljøstyrelsen anbefale, at anlægsbidragene kun sigter mod at dække en del af anlægsudgiften. Der henvises til afsnit 2.1.3. og afsnit 2.2.3.

Miljøstyrelsen skal henstille, at kommunalbestyrelserne i vandværkernes regulativer fastslår, at anlægsbidraget til forsyningsledningsnettet beregnes efter faste takster og ikke ved en fordeling af prisen på en bestemt ledningsstrækning mellem de grundejere, der tilsluttes på strækningen. En beregning efter faste takster vil være lettere at administrere, gøre det lettere at opnå de første tilslutninger til ledningsstrækningen og betyde en udjævning af tilslutningsvilkår. Kommunalbestyrelserne bør dog i forbindelse med gennemførelse af ordningen sikre sig, at vedkommende vandværk har økonomisk mulighed for at stå i forskud med ledningsudgifter. Der henvises til afsnit 2.2.2.

Miljøstyrelsen vil anbefale, at bidrag til stikledninger beregnes efter faste takster, således at man undgår de uligheder, der følger af ejendommenes forskellige beliggenhed i forhold til forsyningsledningen. Der henvises til afsnit 2.3.2.

Miljøstyrelsen vil anbefale, at man i landlige områder, hvor der fra en vandværksledning i en vej må trækkes en ledning over lang afstand gennem en ejendoms jorder op til ejendommens bygninger for at skaffe ejendommen vandværksvand, medregner en væsentlig del af denne ledning under forsyningsledningsregnskabet. Denne ordning vil gøre det lettere for ejendomme med tilbageliggende bygninger at opnå vandværksforsyning og vil betyde en udjævning af tilslutningsvilkår. Der henvises til afsnit 2.3.2.

Miljøstyrelsen mener, at vandværkerne bør stile imod som hovedregel at foretage måling af vandforbrug på de enkelte ejendomme og helt eller delvis beregne de årlige afgifter på grundlag af målt vandforbrug. Der kan herved opnås besparelser i vandforbruget og bedre grundlag for at bedømme de enkelte forbrugergruppers belastning af vandværket. Endvidere vil måling på de enkelte ejendomme gøre det lettere at opdage lækager i ledningsnettet og i de enkelte ejendommers husinstallationer. Der bør dog ikke forlanges målere i helt små vandværker, og man kan undlade at kræve målere i sommerhuse. Der henvises til afsnit 4.2.

Miljøstyrelsen vil anbefale, at der tilstræbes større lighed mellem leveringsvilkårene for de forskellige vandværker i samme kommune. Dette kan ske ved, at der, hvor det er praktisk muligt, fastsættes ensartede principper for vandværkernes prisberegning. Det kan endvidere ske ved, at kommunerne søger at opretholde et fælles loft over

1.2.1.
Anlægsbidragenes
størrelse

1.2.2.
Faste forsynings-
ledningsbidrag

1.2.3.
Faste stiklednings-
bidrag

1.2.4.
Ejendomme med
tilbageliggende
bygninger

1.2.5.
Vandmålere på de
enkelte ejendomme

1.2.6.
Udligning af
leveringsvilkår

vandværkernes tilslutningsafgifter, eller at de i medfør af vandforsyningslovens § 53 a yder driftstilskud til nedbringelse af vandafgifter, som ligger væsentligt over det almindelige niveau i kommunen.

Miljøstyrelsen vil anbefale, at kommunalbestyrelserne som grundlag for deres bedømmelse af private vandværkers takstforslag forlanger, at vandværkerne udarbejder deres regnskaber med særskilte drifts- og anlægsregnskaber, og at det samme gælder deres budgetter. Miljøstyrelsen vil endvidere anbefale, at det forlanges, at kommunale og større private vandværker i forbindelse med indsendelse af deres budgetforslag til kommunalbestyrelserne indsender en opgørelse over, hvilke udvidelser af vandværkets anlæg og hvilke andre større anlægsarbejder der må ventes i den kommende årrække, og hvilke nye tilslutninger der ventes i samme årrække, og at de på baggrund heraf afleverer en investeringsplan. Der henvises til afsnit 5.

2. Almindelige synspunkter for anlægsbidrag

2.1. Anlægsbidrag til hovedanlægget

Efter den definition, der er optaget i normalregulativerne fra februar 1981 for kommunale og private vandforsyningsanlæg, består et vandværks hovedanlæg af værkets indvindingsanlæg (boringer og pumper til vandbehandlingsanlægget), råvandsledninger, vandbehandlingsanlæg, pumpeanlæg, herunder trykforøgeranlæg til særlige trykzoner i ledningsnettet, beholderanlæg (hydrofører, rentvandsbeholdere, vandtårne) og hovedledninger til transport af færdigbehandlet vand til forsyningsnettet.

Afgrænsningen er ikke skarp, idet det, navnlig i mindre forsyningsområder, kan være svært at afgøre, hvor vandværkets hovedledninger hører op, og forsyningsledningerne ud til ejendommene begynder.

I større forsyningsområder vil det overordnede net af hovedforsyningsledninger klart høre til hovedanlægget.

Formålet med opkrævning af anlægsbidrag til hovedanlægget er at skaffe vandværket midler til større samlede anlægsudgifter, således at vandværket til en vis grad kan undlade at finansiere ved lån. Ved større samlede anlægsudgifter tænkes dels på udgifter til nye hovedanlæg og til udvidelser eller nyanskaffelser til brug for bestående hovedanlæg og dels på reparationsudgifter af en sådan størrelse, at de falder uden for rammerne for sædvanlige, årlige reparationer, f.eks. udskiftning af boringer. Anlægsbidragene kan enten henlægges til dækning af udgifter ved et kommende, større arbejde eller kan benyttes til nedbringelse af lån, som er optaget til brug for et allerede udført, større arbejde.

I det kommunale regnskabssystem vil anlægsbidragene indgå i kommunens udlægskonto vedrørende vandforsyningen og derved reducere vandforsyningens »gæld« til kommunen.

For private vandværker begrundes anlægsbidragene ofte med, at vandværkets hidtidige andelshavere eller interessenter hver ejer et vist beløb af formuen i hovedanlægget, og at en nytilkommen andelshaver eller interessent må indskyde et tilsvarende beløb, idet han ellers uden vederlag ville få en del af de tidligere medlemmers andele overført til sig. Hvis anlægsbidragene beregnes på denne måde, bør de efter Miljøstyrelsens mening i hvert fald ikke overstige, hvad vandværket vil have behov for til større samlede arbejder.

Oprindeligt var den almindelige ordning, at anlægsudgifterne blev afholdt ved lån, der blev forrentet og afdraget over de løbende afgifter. Efterhånden er det blevet almindeligt at opkræve anlægsbidrag til hovedanlægget. I nogle tilfælde beregnes anlægsbidraget som vedkommende ejendoms andel af den samlede anlægsudgift. Baggrunden for denne udvikling har navnlig været at lette vandværkers finansiering under et højt renteniveau. Også den omstændighed, at grundejere, der låner til betaling af anlægsbidrag, kan trække renteudgifterne fra i deres skattepligtige indkomster, medens vandværkernes renteudgifter, der overføres til grundejerne gennem løbende vandafgifter, ikke kan fratrækkes, har medvirket til, at an-

2.1.1.

Definition af begrebet hovedanlæg

2.1.2.

Formålet med opkrævning af anlægsbidrag til hovedanlægget

2.1.3.

Hvor stor en del af et vandværks udgifter ved større samlede arbejder bør dækkes af anlægsbidrag til hovedanlægget?

lægsudgifter søgtes dækket gennem anlægsbidrag. De høje anlægsbidrag har på den anden side forøget vanskeligheden ved at opnå tilslutning fra grundejere i forsyningsområdet, og det vil efter Miljøstyrelsens mening være en fordel, hvis kun en del af anlægsudgiften indkræves som anlægsbidrag.

Anlægsbidragene må antagelig efterhånden reguleres opad, fordi priserne på de arbejder, som skal betales af bidragene, efterhånden stiger. Reguleringen vil kunne foretages i takt med bevægelserne i forskellige pristal, f.eks. de pristal, der beregnes af Dansk Vandteknisk Forening.

For vandværker, der allerede har bestået i nogen tid, kan fastsættelsen af anlægsbidrag til hovedanlægget være bestemt af den praksis, som vandværket allerede har fastlagt.

Eksempel: Hvis et vandværk har afholdt 60% af udgifterne ved sit hovedanlæg ved lån og 40% ved anlægsbidrag fra de tidligere forbrugere, bør anlægsbidraget for nye forbrugere ikke overstige 40% af deres andel af anlægsudgiften, idet resten af deres andel betales ved deres deltagelse i forrentning og afskrivning af lånet.

Nye anlægsbidrag kan dog med tiden forøges på grund af prisstigninger.

Endvidere må der efter miljøstyrelsens mening med store mellemrum kunne foretages væsentlige justeringer af et vandværks anlægsbidrag.

Normalt bør *senere udvidelser eller renoveringer af hovedanlægget* ikke betales af anlægsbidragene fra fremtidigt tilsluttede, men bør betales af alle vandværkets forbrugere. Dette gælder efter Miljøstyrelsens opfattelse både, når der er tale om arbejder, som har betydning for alle forbrugere, – f.eks. udskiftning af borer – og når arbejdet udføres for at give mulighed for at forsyne nye forbrugere – f.eks. etablering af ekstra borer eller udvidelser af filterkapaciteten –. Det bemærkes herved, at selv udvidelser, der foretages af hensyn til forsyning af nye forbrugere, ofte vil komme også de ældre forbrugere tilgode ved en større forsynings sikkerhed. En ordning, hvorefter udgifterne bæres af alle forbrugere, vil også tjene til udjævning af leveringsvilkårene over for henholdsvis nye og gamle forbrugere. Udgifterne ved udvidelserne eller renoveringerne vil ofte blive dækket ved lån, som derefter afvikles gennem de årlige driftsbidrag. Efter omstændighederne kan beløbet dog i stedet dækkes ved opkrævning af ekstra anlægsbidrag hos alle forbrugere.

Hvis det viser sig, at vandværket har fastlagt så høje anlægsbidrag til hovedanlægget, at *de sammensparede beløb ikke kan forventes udnyttet ud fra de foreliggende planer*, bør anlægsbidragene efter Miljøstyrelsens mening nedsættes og eventuelle unødvendige fondsbeløb afskrives ved nedsættelse af kommende driftsbidrag. Spørgsmålet kan forekomme for ældre, næsten gældfri vandværker i områder, hvor der ikke længere kan ventes nogen væsentlig udbygning. Størrelsen af den likvide kapital, som vandværket bør ligge inde med, må bedømmes ud fra vandværkets investeringsplan. Hvis en investeringsplan ikke kan tilvejebringes, har man i praksis regnet med, at den likvide kapital bør svare til prisen på en boring med tilhørende udstyr på det pågældende sted eller – hvis dette giver et højere resultat – til vandværkets seneste årsindtægt ved løbende afgifter.

2.2. Forsyningsledningsbidrag

Efter den definition, der er angivet i normalregulativerne, forstås man ved en vandforsynings forsyningsledningsnet ledningssystemet til transport af færdigbehandlet vand til forsyning af ejendommene gennem direkte tilsluttede stikledninger. Forsyningsledningerne er de ledninger, der begynder, hvor hovedledningerne hører op, men begrebet omfatter ikke stikledningerne til de enkelte ejendomme.

Den almindeligste ordning har i lang tid været, at vandværkets oprindelige ledningsnet blev betalt over anlægsregnskabet. Hvis der senere skulle lægges en ny forsyningsledning ud til forsyning af nogle yderligere ejendomme, måtte ledningen betales – i lige store anparter eller efter belastningstal – af de grundejere, som fik forsyning fra den nye ledning. Hvis der senere skete tilslutning af flere ejendomme til ledningen – eller eventuelt til en mindre forlængelse af ledningen –, måtte ledningsregnskabet revideres, således at også ejerne af disse ejendomme kom til at betale til ledningen.

Ordningen er optaget i normalregulativerne for kommunale og private vandforsyninger som forslag 2 til regulativernes afsnit 4.2. Den er imidlertid efter Miljøstyrelsens mening mindre hensigtsmæssig. For det første medfører ordningen en væsentlig forskel mellem tilslutningsvilkårene for ejendomme, der ligger ved ledninger i spredt bebyggelse, og ejendomme ved ledninger i tættere bebyggelse, og ledningsbidragene kan også variere med etapeinddelingen af ledningsarbejdet. For det andet kan ordningen i første omgang lægge meget store ledningsudgifter på de første grundejere, der ønsker tilslutning til en ny ledning, og derved bevirke, at grundejerne opgiver tilslutningen, og at ledningen ikke anlægges i tide. For det tredje kan ordningen medføre komplicerede senere revisioner af ledningsregnskaberne.

Forskellige vandværker er derfor i de senere år gået over til en anden ordning, hvorefter der – ved siden af det faste anlægsbidrag til hovedanlægget, der er ens for ejendomme af samme art – opkræves et fast anlægsbidrag til forsyningsledningsnettet, således at også dette bidrag er ens for ejendomme af samme art. Bidragene opkræves både ved tilslutning til gamle ledninger og til ledninger, som først anlægges til brug for tilslutningen. Ledningsbidraget må tænkes fastsat således, at det på et afslutningstidspunkt har givet dækning for alle vandværkets udgifter til forsyningsledninger. Ordningen er optaget i normalregulativerne som forslag 1 til regulativernes afsnit 4.2, og Miljøstyrelsen skal henstille til kommunalbestyrelserne, at vandværkernes regulativer affattes – i fornødent omfang ændres – således, at ledningsbidragene beregnes på denne måde. Ordningen kan eventuelt suppleres med sager om passagebidrag eller tvangstilslutning efter vandforsyningslovens § 53, stk. 2, eller § 29. Vandværket kan dog alligevel risikere at stå i forskud med ledningsudgifter. Hvis vandværket ikke har økonomisk mulighed for at stå i forskud, f.eks. fordi ledningsudgifterne kan blive urimeligt store i forhold til de faste ledningsbidrag, bør kommunalbestyrelsen ikke gennemføre en ordning for vandværket med faste ledningsbidrag, medmindre kommunalbestyrelsen er villig til efter vandforsyningslovens § 53 a at overtage byrden ved at stå i forskud. Det er efter Miljøstyrelsens mening ønskeligt, at vandværkerne efterhånden

2.2.1.

Definition af begrebet forsyningsledninger

2.2.2.

Forskellige principper for beregning af forsyningsledningsbidrag

konsoliderer sig således, at de har en vis mulighed for at stå i forskud med ledningsudgifter.

2.2.3.

Hvor stor en del af vandværkets ledningsudgifter skal dækkes af anlægsbidraget til forsyningsledninger?

Efter den ovennævnte, ældre ordning omfatter forsyningsledningsbidraget den fulde udgift til vedkommende ledningstrækning. Ved senere tilslutning til en forsyningsledning opreguleres ledningsudgiften, jfr. forslag 2 til normalregulativernes afsnit 4.2., jfr. endvidere ovenfor under afsnit 2.1.3.

Også faste ledningsbidrag beregnes i reglen således, at de skal dække den fulde ledningsudgift, men der er mulighed for kun at opkræve en del af vandværkets ledningsudgifter som forsyningsledningsbidrag – f.eks. svarende til den del af anlægsudgiften til hovedanlægget, der opkræves som anlægsbidrag til hovedanlægget – og afholde resten ved lån, der afvikles gennem de årlige driftsbidrag. I regler om faste ledningsbidrag fastsættes ofte en regulering efter stigninger i prisniveauet, jfr. ovenfor under afsnit 2.1.3.

2.3. Anlægsbidrag til stikledninger

2.3.1.

Definition af begrebet stikledninger

Efter den definition, der er angivet i normalregulativerne, forstår man ved en stikledning ledningen fra en forsyningsledning til grænsen af vedkommende grund, herunder en stophane på ledningen. Fortsættelsen af ledningen fra grundens grænse til bebyggelsen på ejendommen betegnes som jordledning på privat grund.

2.3.2.

Forskellige principper for beregning af stikledningsbidrag

Efter normalregulativerne skal stikledningen anlægges af og tilhøre vandværket. Udgiften ved stikledningen skal i princippet betales fuldt ud af grundejeren ved tilslutningen. Det kan ske enten ved, at grundejeren betaler den faktiske udgift ved stikledningen (forslag 2 til normalregulativernes afsnit 5.2), eller ved at han betaler et nærmere fastsat, normaliseret stikledningsbidrag (forslag 1 til normalregulativernes afsnit 5.2). Ved den sidstnævnte ordning kan man udligne de forskelle, der ellers ville fremkomme ved, at forsyningsledningen undertiden ligger i den ene vejside, og at de faktiske stikledningsudgifter for grundejere i modsat vejside derfor er større end udgifterne for grundejere i ledningssiden og endvidere for grundejere i modsat vejside er større, jo bredere vejen er. Miljøstyrelsen vil anbefale, at stikledningsbidrag beregnes efter fast takst. Takster for stikledninger bør reguleres efter prisudviklingen, jfr. 2.1.3.

Jordledninger på privat grund skal normalt etableres af grundejeren for egen regning. Arbejdet skal udføres af autoriserede vandmestre eller udføres af vandværket.

Den enkelte grundejers pligt til at betale udgiften ved stikledning til sin ejendom og jordledning på privat grund på ejendommen kan være en væsentlig byrde for ejendomme på landet med jorder ned til den vej, hvor forsyningsledningen ligger, men med bygninger rykket langt tilbage fra vejen. For at gøre det mere overkommeligt for ejere af sådanne ejendomme at slutte til vandværk har man undertiden i nyere praksis tilrettelagt en ordning, hvorefter stikledningen og en del af jordledningen for en sådan ejendom betales af vandværket, således at udgiften fordeles over forsyningsledningsregnskabet. Ordningen kan f.eks. gå ud på, at ledningen indtil 20 m fra bygningerne, dog højst over en strækning på 300 m, betales over forsyningsledningsregnskabet. Miljøstyrelsen vil anbefale, at der laves ordninger af denne art.

3. Fordelingsnøgler for anlægsbidrag til hovedanlæg og forsyningsledninger

3.1. Fordelingsnøgler for anlægsbidrag til hovedanlægget

Ved fastsættelsen af fordelingsnøgler for anlægsbidrag til hovedanlægget for forskellige ejendomsgrupper har der i hidtidig praksis bl.a. været lagt vægt på, hvilke omkostninger forsyningen af ejendomme i den pågældende ejendomsgruppe måtte antages at påføre vandværket. Dette har undertiden ført til, at der er fastsat fordelingstal i forhold til ejendomsgruppens gennemsnitlige årsforbrug.

I andre tilfælde er der fastsat fordelingstal i forhold til ejendomsgruppens gennemsnitlige højeste døgnforbrug i løbet af et år – hvilket for ejendomsgrupper med sæsonforbrug giver et højere fordelingstal end fordelingstallet efter årsforbrug -. Den sidste beregningsmåde er efter miljøstyrelsens mening den rigtigste, idet den kapacitet, som et vandværk skal have, afhænger af det højeste døgnforbrug, som værket skal kunne svare til over for de enkelte forbrugere.

I en konsulentrapport, som er afgivet til vandprisudvalget, er nettoårsforbruget og det højeste døgnforbrug for forskellige ejendomsgrupper beregnet således:

	Nettoårsforbrug		Max. døgnforbrug		
	m ³ /år	forhold	f _d	m ³ /døgn	forhold
Alm. husstand i					
énfamiliehus i by	160	1,00	1,4	0,614	1,00
Lejlighed o.lign.	150	0,94	1,4	0,575	0,94
Landhus	225	1,41	1,4	0,863	1,41
Landbrug	700	4,38	1,4	2,685	4,38
Sommerhus	50	0,31	2,7	0,370	0,60
Antaget industri	10000	62,50	1,4	38,36	62,50
Antaget institution	10000	62,50	1,4	38,36	62,50
Antaget turisterhverv	10000	62,50	2,7	73,97	120,54
(sæsonforbrug)					

En almindelig husstand i en by er regnet som en gennemsnitlig husstand på 2,5 personer. De angivne forbrug er nettoforbrug, der ikke omfatter tab i ledningsnettet.

Den fordelingsskala, som kan opstilles på grundlag af ejendomsgruppernes gennemsnitlige, højeste døgnforbrug, må dog modificeres på forskellig måde.

Hvis en bebyggelse bliver forsynet med vand fra et indvindingsanlæg med boring for hvert enkelt husstand og hver enkelt erhvervsvirksomhed, ville priserne for sådanne enkeltanlæg ofte ligge ret nær ved hinanden. Hvis bebyggelsen i stedet bliver forsynet fra et vandværk, vil prisen for vandværket med hovedanlæg og ledninger antagelig blive noget lavere end den sammenlagte pris for enkeltanlæg, dvs. at prisen fordelt ligeligt på alle ejendomme vil være lavere end prisen på et enkeltanlæg på ejendommen. Ved anvendelse af en fordelingsnøgle fastsat ud fra højeste døgnforbrug ville prisen for de forbrugere, der har lavest fordelingstal – dvs. husstandsforbrug – blive væsentlig lavere end denne gennemsnitspris, medens prisen

for andre ejendomsgrupper, – erhverv og institutioner – ville blive højere end gennemsnitsprisen og måske endda højere end prisen for et vandforsyningsanlæg på erhvervs- eller institutionsejendommen. Besparselsen i anlægsudgift ved overgang til vandværksforsyning vil altså ensidigt falde på husstandsforbruget. Dette kan tale for en afsladigelse af kurven for de fordelingsstal, der fremkommer på grundlag af gruppernes højeste døgnforbrug.

Forholdet kan blive grellere ved en ujævn fordeling af de forskellige ejendomsgrupper. For et vandværk, der næsten udelukkende leverer til husstandsforbrug, f.eks. et sommerhusvandværk, vil anlægsprisen pr. husholdning komme til at ligge ret nær ved gennemsnitsprisen for alle forbrugere, dvs. husstandene vil ikke opnå nogen videre besparelse i forhold til denne gennemsnitspris. I så fald vil prisen for enkelte ejendomme med højere fordelingsstal, f.eks. enkelte landbrug, kunne stige meget væsentligt.

Der kan derfor ved siden af fordelingsstallene regnes med maksimumsbeløb for de enkelte anlægsbidrag.

I det hele kan det være uhensigtsmæssigt, hvis en ejendomsgruppes anlægsbidrag til hovedanlæg og forsyningsledninger væsentligt overstiger prisen for et enkeltanlæg på ejendommen. For landbrugs-ejendomme bør anlægsbidraget aldrig overstige udgiften ved et vandindvindingsanlæg med boring på ejendommen. Selv hvor anlægsbidraget ikke overstiger prisen på et enkeltanlæg, kan det være uhensigtsmæssigt, hvis anlægsbidragene sættes så højt, at det afholder grundejere fra at slutte sig til en i øvrigt ønskelig vandværksforsyning.

Det kan derfor være hensigtsmæssigt at beregne anlægsbidragene således, at der kun sigtes mod at betale en del af vandværkets anlægsudgifter gennem anlægsbidrag, jfr. ovenfor under afsnit 2.1.3.

3.2. Fordelingsnøgler for forsyningsledningsbidrag

Medens det teoretiske udgangspunkt for fordeling af anlægsbidrag til hovedanlæg efter det ovenfor nævnte er det højeste døgnforbrug for ejendomme i vedkommende ejendomsgruppe, vil det med hensyn til fordelingsstal for forsyningsledningsbidrag være nærliggende at tage udgangspunktet i ledningslængden pr. ejendom i vedkommende del af forsyningsområdet. Dette vil indebære, at husene i spredt bebyggelse skulle betale større forsyningsledningsbidrag end husene i samlet bebyggelse.

Stærke praktiske grunde taler imidlertid for at benytte samme fordelingsnøgletal for en ejendoms anlægsbidrag til hovedanlægget og for dets bidrag til forsyningsledninger. Et fordelingsnøgletal, der er fælles for hovedanlæg og forsyningsledninger, kan fastsættes under hensyntagen til udgifterne ved begge komponenter.

Nedenfor er foreslået et sådant fælles fordelingsnøgletal for anlægsbidrag til hovedanlægget og for forsyningsledningsbidrag.

Det skal imidlertid understreges, at det, bl.a. under hensyn til reglerne i bekendtgørelsen om pålæg af passagebidrag efter vandforsyningslovens § 53, stk. 2, må være muligt at udskille forsyningsledningsbidrag fra et fælles anlægsbidrag. Dette vil ikke volde vanskeligheder, hvis forsyningsledningsbidragene fastsættes ved fordeling

af udgiften ved en bestemt forsyningsledningsstrækning. Arbejder vandværket derimod med takstmæssige bidrag både til hovedanlæg og til forsyningsledninger, må det for de enkelte vandværker fastsættes, hvor stor en andel af det samlede bidrag der skal regnes for forsyningsledningsbidrag. Andelen vil afhænge af, hvor store arealer med spredt bebyggelse der forsynes fra vandværket.

3.3. Vandprisudvalgets forslag til fordelingsnøgletal for bidrag til hovedanlæg og forsyningsledninger

Udvalget har udarbejdet det nedenstående forslag til fordelingsnøgletal for bidrag til hovedanlæg og forsyningsledninger for forskellige grupper af ejendomme. Tallene kan fraviges ud fra forholdene ved de enkelte vandværker.

Som grundenhed foreslås forbruget i en gennemsnitlig husstand på 2,5 personer i et enfamiliehus med egen stikledning, beliggende i bymæssig bebyggelse. Efter tabellen i afsnit 3.1 anslås nettoforbruget i en sådan husstand til 160 m³ årligt. Dette forbrug får herefter fordelings-tallet 1.

For forskellige andre ejendomsgrupper foreslås fordelingsstal, der mest er påvirket af gruppens højeste døgnforbrug. For landbrugs-ejendomme, institutioner og erhvervsforbrug foreslås dog tal, som også er beregnet i konsulentrapporten, og som fremkommer dels ud fra ejendoms-typens højeste døgnforbrug og dels ud fra den største tilladelige belastning af den måler, som er eller kan tænkes anvendt i ejendommen.

Den foreslåede fordelingsnøgle bliver herefter følgende:

Enfamiliebolig i bymæssig bebyggelse, hvor boligen har egen stikledning	1
Beboelse i bymæssig bebyggelse, hvor flere husstande har fælles stikledning (lejligheder i kædehuse, i dobbelthuse og i blokbebyggelser), fordelingsstal pr. husstand	0,9
Forretning i boligområde	1
Sommerhus	1
Enfamiliehus i landsby	1,5
Enfamiliehus i åbent land	2
Landbrugsejendom	3
Institutioner og erhvervsforbrug:	
Med årsforbrug 500- 1.000 m ³	2 - 3,5
Med årsforbrug 1.001- 2.500 m ³	3,5- 7
Med årsforbrug 2.501- 5.000 m ³	7 -11,5
Med årsforbrug 5.001- 7.500 m ³	11,5-15,5
Med årsforbrug 7.501-10.000 m ³	15,5-19,5

For en ny institution eller virksomhed kan der i første omgang opkræves tilslutningsbidrag på grundlag af et anslået årsforbrug. Efter 2-5 års forløb kan tilslutningsbidraget derefter endeligt fastsættes på grundlag af det konstaterede forbrug.

Hvis vandforsyningen af en institution eller virksomhed er indrettet på i katastrofetilfælde at kunne forsyne virksomheden med vand, der langt overskrider det normale, årlige forbrug (sprinklere), kan der beregnes en ekstra betaling for dette.

For institutioner og erhvervsforbrug med et årsforbrug på over 10.000 m³ må anlægsbidragene til hovedanlæg og forsyningsledninger fastsættes af vandværket efter forhandling med institutionen eller virksomheden.

For sæsonvirksomheder må det faktiske årsforbrug divideres med antallet af måneder i sæsonen og ganges med 12 for at finde det årsforbrug, der skal bestemme fordelings-tallet.

Med hensyn til beboelser, hvor *flen husstande har fælles stikledning*, stemmer fordelings-tallet nogenlunde med det forholdstal på 0,94, der er beregnet for højeste døgnforbrug i tabellen i afsnit 3.1. I moderne blokbebyggelser vil der være så store friarealer og fælles-faciliteter, at der næppe er grund til at regne med en væsentlig mindre forsyningsledningslængde pr. husstand end forsyningsledningslængden for et enfamiliehus i en by. Derimod bliver udgiften til stikledning pr. husstand væsentlig mindre.

Forretninger i boligområder vil have meget varierende vandforbrug. Som en gennemsnitsløsning foreslås det at lade en forretning betale som en grundenhed.

Forholdstallet for *sommerhuse* ud fra højeste døgnforbrug er i tabellen i afsnit 3.1 sat til 0,6. I praksis bruges ofte fordelings-tallet 1, og det foreslås at benytte dette tal, bl.a. under hensyn til, at sommerhusgrunde gennemgående vil være større end parcelhusgrunde, og forsyningsledningslængden pr. grund derfor også vil være større.

Forholdstallet for *enfamiliehuse i landsbyer og åbent land* (landhuse) er ud fra højeste døgnforbrug i tabellen i afsnit 3.1 sat til 1,41. Når tallet er højere end for enfamiliehuse i byer, skyldes det antagelig et gennemsnitlig større havebrug ved enfamiliehuse på landet. Det foreslås at benytte fordelings-tallet 1,5 for enfamiliehuse i landsbyer, også på grund af gennemgående noget større grunde og dermed større ledningslængder, og fordelings-tallet 2 for enfamiliehuse i åbent land på grund af væsentligt større ledningslængder.

Forholdstallet for *landbrugsejendomme* ud fra højeste døgnforbrug er i tabellen i afsnit 3.1 sat til 4,38. På grundlag af konsulentrapportens særlige beregning af fordelings-tal for landbrug og erhverv foreslås et fordelings-tal på 3. Dette vil betyde et fordelings-tal på 2, hvis tallet for enfamiliehuse i landsbyer benyttes som grundenhed, og et fordelings-tal på 1,5, hvis tallet for enfamiliehuse i åbent land benyttes som grundenhed.

Det bemærkes, at når det i vandværkets takstblad er anført, at *anlægsbidrag for en ejendomsgruppe bestemmes af vandværkets bestyrelse i hvert enkelt tilfælde*, bør det i takstbladet endvidere anføres, at sådanne fastsættelser for det enkelte tilfælde skal godkendes af kommunalbestyrelsen i medfør af vandforsyningslovens § 53, stk. 1.

3.4. Miljøstyrelsens bemærkninger om fordelingsnøgletallene

Miljøstyrelsen skal understrege, at fordelingsnøgletallene kan fastsættes efter en række forskellige synspunkter, og at der ofte ikke vil være noget i vejen for, at det enkelte vandværk vælger et andet system, hvis dette anses for bedre egnet for dette vandværk, f.eks. på grund af tilvant praksis eller på grund af en særlig fordeling af forbrugergrupperne under vandværkets område. Der må dog altid læg-

ges vægt på, at de valgte fordelingsnøgletal ikke medfører urimelige belastninger for enkelte forbrugergrupper. Endvidere kan hensynet til ensartede leveringsvilkår for alle vandværker inden for en kommune føre til, at der ikke tages sådanne hensyn til forholdene under det enkelte vandværk, jfr. ovenfor i afsnit 1.2.6.

4. Driftsbidrag

4.1 Hvilke udgifter dækkes gennem vandværkernes driftsbidrag?

Driftsbidragene vil i reglen blive benyttet til betaling af renter på lån, der er optaget til dækning af anlægsudgifter, afskrivninger (for mindre vandværker eventuelt låneafdrag) og betaling af driftsudgifter, herunder lønninger, honorarer, vedligeholdelsesudgifter, forsikringer, kontorholdsudgifter, analyseudgifter og udgifter til drivkraft (elektricitet). Kun udgifterne til elektricitet, der vil udgøre en ringe del af den samlede årsudgift, vil bevæge sig i direkte forhold til forbrugets størrelse.

4.2. Bør driftsbidragene beregnes på grundlag af vandforbrug, der er målt på de enkelte ejendomme?

De fleste større vandforsyninger i Danmark, ialt ca. 100 vandforsyninger, forlanger målere til måling af vandforbruget i alle forsynede ejendomme. Et omtrent lignende antal vandforsyninger forlanger målere i erhvervsejendomme, medens der ikke forlanges målere i beboelsesejendomme. For landets øvrige vandværker, dvs. det altovervejende antal af vandværkerne (hovedsagelig de mindre) findes der ikke vandmålere i de forsynede ejendomme.

En ordning med målere i ejendommene gør det lettere at opdage lækager på ledningsnettet og medfører erfaringsmæssigt lavere samlede vandforbrug. Måleroplysninger gør det også muligt at opdage lækager i husinstallationerne.

Imod at indføre målere kan tale dels udgifterne ved at anskaffe og anbringe målerne i de enkelte ejendomme (ca. 1.000-2.000 kr. pr. ejendom) og dels det administrative besvær ved måler aflæsning. For ejendomme, der ikke bruges hele året, kan endvidere anføres, at målere, som periodevis ikke benyttes, kræver større vedligeholdelse.

Miljøstyrelsen vil anbefale, at der stiles mod, at der opsættes målere i alle forsynede ejendomme. Kommunalbestyrelserne har mulighed for at stille krav om dette i regulativer for private vandværker, jfr. vandforsyningslovens § 55.

Krav om målere på de enkelte ejendomme bør dog ikke stilles til forbrugerne i helt små vandværker, medmindre det af hensyn til begrænsede vandressourcer er af særlig betydning at kontrollere forbruget. Under forudsætning af tilstedeværelsen af tilstrækkelige vandressourcer kan man endvidere undlade at forlange målere i huse, som ikke benyttes hele året, specielt sommerhuse, idet vedligeholdelsesomkostningerne her vil være særligt store.

4.3. Fastsættelsen af driftsbidrag for ejendomme med målere

For ejendomme med målere vil i praksis hele driftsbidraget eller størstedelen af driftsbidraget blive beregnet som en m³afgift; driftsbidragene beregnes altså i forhold til ejendommenes årsforbrug og ikke i forhold til den belastning af vandværket, der fremgår af det højeste årlige døgnforbrug. Afgiften har hidtil i de allerfleste tilfælde været beregnet med et ensartet beløb pr. m³ uanset forbrugets størrelse. I enkelte tilfælde, hvor det har været af betydning at begrænse

husholdningsforbruget, har man dog fastsat en højere m³ takst for husholdningsforbrug over en vis størrelse (f.eks. 220 m³ om året).

De fleste vandværker opkræver fra ejendomme med målere ud over m³ afgiften også en fast årlig afgift. Denne afgift, der undertiden betegnes som målerafgift, er ofte beregnet til at dække udgifterne til målere og opkrævning af afgifter og er i så fald af begrænset størrelse i forhold til den afgift, der opkræves som m³ afgift. Der er dog intet i vejen for at fastlægge en større del af driftsbidraget som fast afgift.

4.4. Fastsættelse af driftsbidrag for ejendomme uden målere

Sådanne afgifter har i praksis været fastsat efter kriterier, der har varieret stærkt fra vandværk til vandværk. Efterhånden er det almindeligt at fastsætte afgifterne efter ejendommenes art, eventuelt sådan, at man går ud fra samme fordelingstal, som benyttes ved fastsættelsen af anlægsbidrag til hovedanlægget. I så fald bliver fordeling af driftsbidragene på forskellige arter af ejendomme i højere grad bestemt af ejendommenes belastning af vandværket end af ejendommenes årsforbrug; f.eks. forlanges ofte samme årsafgift af sommerhuse som af helårs parcelhuse. Miljøstyrelsen mener ikke, at der kan indvendes noget imod en sådan beregning, idet de udgifter, som skal dækkes af årsbidragene, kun i ringe grad bevæger sig parallelt med forbruget, jfr. ovenfor under 4.1.

5. Afpasning af størrelsen af vandværkernes anlægs- og driftsbidrag

Som nævnt ovenfor i afsnit 1, har kommunalbestyrelserne overtaget den kontrol med de private vandværkers takster, som tidligere lå hos monopoltilsynet. Kommunalbestyrelserne må herefter ved deres godkendelse af vandtaksterne lægge vægt på, at vandværkerne ikke opkræver bidrag, der er for store i forhold til vandværkets behov. Dette behov omfatter betaling af renter, afdrag på lån eller afskrivninger på anlæg, opsamling af fonds til hel eller delvis betaling af udgifterne ved kommende større arbejder, opsamling af en rimelig kassebeholdning og dækning af de årlige driftsudgifter.

Kommunalbestyrelsen bør på den anden side være opmærksom på, at et vandværks foreslåede afgifter er store nok til at kunne dække vandværkets behov, f.eks. de nødvendige reparationer af vandværksanlægget.

Kommunalbestyrelsen bør endelig være opmærksom på, at vandværkernes takster er fastsat således, at der sker en rimelig byrdefordeling mellem vandværkets forskellige forbrugere. Det bør således påses, at vandværksudgifter ikke i urimelig grad dækkes ved afgifter, som alene opkræves hos nye forbrugere. Hvis vandværket har væsentlige grupper af forbrugere fra forskellige ejendomskategorier, bør det også påses, at der er et rimeligt forhold mellem afgifterne for disse forskellige grupper. Som det fremgår af det ovennævnte, vil fastsættelsen af fordelingsnøgler dog ofte afhænge af et skøn, og kommunalbestyrelsen vil, når der bortses fra ekstremt høje afgifter, i en række tilfælde kunne imødekomme ønsker fra vandværker om at fastholde deres hidtidige fordelingsnøglesystem.

For at kunne overse spørgsmålene om vandværkstaksterne må kommunalbestyrelsen danne sig et indtryk af de enkelte vandværkers nuværende tilstand, herunder behovet for istandsættelse af hovedanlæg og ledningsnet.

Kommunalbestyrelsen må gå ud fra sit kendskab til vandværkets prognose, dvs. antallet af forventede kommende forbrugere inden for forskellige kategorier og de omtrentlige tidspunkter for forbrugernes tilkomst og endvidere kommende udvidelser af vandværket og omtrentlige tidspunkter og priser for udvidelserne. Kommunen bør normalt forlange, at vandværket indsender en flerårig investeringsplan. For små vandforsyninger kan dette dog undlades.

Der må endelig foreligge et tilstrækkeligt detaljeret regnskab og budget for vandværket, bl.a. med adskilte drifts- og anlægsregnskaber, således at det kan vurderes, at anlægsbidrag i fornødent omfang holdes i behold til fremtidige større arbejder.

Registreringsblad

Udgiver: Miljøstyrelsen, Strandgade 29, 1401 København K.

Serietitel, nr.: Vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 1 1986

Udgivelsesår: 1986

Titel: Vandværkstakster

Undertitel: Vejledning til kommunalbestyrelserne om fastsættelse af takster for almene vandforsyningsanlæg

Engelsk titel: Water works tariffing

Forfatter(e) og/eller udførende institution(er):
Miljøstyrelsen

Resumé:

Vejledningen er til brug for kommunalbestyrelserne ved deres godkendelse af vandværkstakster. Den angiver, hvordan vandværkers takstsystemer kan bygges op (tilslutningsbidrag til hovedanlæg og forsyningsledningsnet, bidrag til stikledninger, fordelingsnøgle for forskellige arter af ejendomme, løbende vandafgifter), og hvordan vandværkers regnskaber og budgetter bør affattes, samt hvordan man på dette grundlag kan beregne taksternes størrelse.

Standardiserede emneord (efter MDS-liste):
vandforsyning, vandværk

Frie emneord:
takster, fordelingsnøgle ved vandværkstakster, vandmålere

ISBN: 87-503-6029-9

ISSN: 0108-6375

Pris: 40,- kr. (inkl. 22% moms)

Format: AS5

Sideantal: 18 s.

Md./år for redaktionens afslutning: februar 1986

Oplag: 6.000 - 2. oplag 1000 ekspl.

Andre oplysninger:

Tryk: Notex-Grafisk Service Center as

Trykt på miljøpapir.

Vandværkstakster

Vejledningen er til brug for kommunalbestyrelserne ved deres godkendelse af vandværkstakster. Den angiver, hvordan vandværkers takstsystemer kan bygges op (tilslutningsbidrag til hovedanlæg og forsyningsledningsnet, bidrag til stikledninger, fordelingsnøgle for forskellige arter af ejendomme, løbende vandafgifter), og hvordan vandværkers regnskaber og budgetter bør affattes, samt hvordan man på dette grundlag kan beregne taksternes størrelse.

Miljøministeriet
Miljøstyrelsen

Strandgade 29, 1401 København K, tlf. 31 57 83 10

Pris kr. 40,- (inkl. 22% moms)

ISSN nr. 0108-6375
ISBN nr. 87-503-6029-9